



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

1 An hominum quispiam totius sit orbis dominus

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

Scotus .

axioma illud, iure naturali omnia sunt communia, non uniuersaliter, sed strictim intelligat, scilicet aut in necessitate extrema, aut inter amicos. Huc autem sensui neque res ipsa neque iurisperiti applaudunt. Intelligunt enim illud de generali communitate, que postea iure gentium diuisa fuit, ut patet loco citato apud Isidorum, & distin. 9. capite differt. apud Gratianum Scotus autem 4. distin. 15. qu. 2. ferre illud uniuersaliter recipiens, ait post naturam corruptam idem ius nature derogatum esse. At uero salua Doctoris auctoritate, minus hoc rationis congruens apparet. Primum, quia naturale ius immobile est, ut patet per Isidorum distinct. 6. canon. Non est peccatum. & is itaque. Inde enim colligi precepta Decalogi esse immutabilia, quod sunt de iure nature. Item aut fuit preceptum iuris nature quod res in communi possiderentur, aut nullum fuit tale. Si prius dederis membrum, tunc uel illud preceptum uniuersale fuit pro quocunque statu, & hoc nemo sanæ mentis fatebitur, nam error esset sic dicere, ut in natura lapsa perseveraret idem possessionis modus, aut fuit particulare pro illo statu innocentie, & illius nulla est facta derogatio, nam quod diuisio fiat in nostro statu illeguitati non derogat, ut perdurante innocentia communis possessio perduraret. Responsio ergo legitima extat apud S. Th. q. 66. artic. 2. licet emunctius per distinctionem respondebitur. Est enim in rebus considerare & dominium & usum. Et quantum ad dominium, ius nature nunquam precepto inhibuit rerum diuisionem, quod per contrariam legem fuerit derogatum, sed eo sensu negatiuo dicitur communis possessio de iure nature, quod nunquam lex naturalis eandem precepit diuisionem, sed permisit hoc uel illo modo possideri, quo pacto diuersis hominum statibus commodius esset & expeditius. Quare ius naturale non est mutatum, sed res. Sententia est Aug. lib. 1. confel. quam optimo exemplo clarificat. Est inquit, medicinalis regula, vinum esse hominibus congruum. hæc autem minime derogatur dum infirmo potus vini interdicitur, sed mutatio fit in homine, cui perpetua illa regula non congruit. At uero quantum ad usum, potest quodammodo affirmari ius nature precipere omnia esse communia in necessita-

te. Ad secundum argumentum, quod ex dictis Clem. in canon. Dilectissimus. factum est mirabilis est exposito glo. Ioan. Theuthonici. Ait tex. v. um omnium rerum omnibus esse debuisse communem, sed per iniquitatem alius dixit hoc esse suum, alius istud. Ait vero gloss. per iniquitatem id est per consuetudinem iuris gentium, equitati naturali contrariam. Profecto si ius gentium iniquitas esset, nequiquam iuris appellatione censeretur. Planus ergo sensus est, per iniquitatem, id esse, quod per originale peccatum, quo dissoluta libertas contineri non poterat nisi facta rerum diuisione. Ad tertium negatur quod corrupta natura, firmior fuisset amoris nexus inter mortales rebus in communi possessis, ut conclusionum serie satis liquet. Exiguus enim monachorum numerus, monasteriorum claustris circumseptus, potest quidem pacifice in communi uiuere, uasque tamen mortalium republice, quarum ciues ad res seculares tam anhelant auide, non ite. Dicitur autem Poete, quod duo pronomina, Meum ac Tuum, litium prehorumque semina existunt & sementa, ingenue feruntur, multo tamen obortuntur plura, si omnia in communi possiderentur. Sancti uero loquuntur de rerum usu quando proximi pauperes indigent, tunc enim iam dictum est, usum debet esse communem, quatenus ad liberandam miserorum inopiam satis fuerit.

QVÆSTIO IV.

DE PECUNIARI QUORUNDAM DOMINIO.

ARTICVLVS I.

An ius hominum quispiam totius sit orbis dominus.

QUÆSTIO disputacionem de dominio in genere, sequitur, ut pecuniarier de singularium quorundam dominis differamus. Primum enim

de Christo seruatore nostro arguere parte

parte affirmatiua possemus. Exerat enim Ioann. auctoritas Apoc. 9. Qui vidit in vestimento & in femore sedentis super equum album, hoc est super eius innocentissimam eandemque candidissimam humanitatem, cuius virtute veluti femoris, filios progenit celestis regni hæredes scriptum, Rex regum, ac Dominus dominantium. Mox & de Pontifice Maximo idem sentiendum apparet, utpote quem idem Redemptor vicarium in terris sibi substituit, quia sua fungeretur potestate, Attamen quia in præsentia de Imperatore peculiariter disputatio instituitur, arguitur primo quod nullus sit legitimus rex. Deus (vt in Ecclesiastico citatum est) reliquit hominem in manu consilij sui hoc est liberum, quem utique ab initio constituit rerum dominum, nemini autem subiectum, ergo nemo esse legitime potest aliorum princeps. Mox arguunt, qui hoc sequuntur commentum, neque ante diluuium, neque post aliquo tempore vilius sit memoria principis vsq. ad Nemrod, qui per tyrannidem & vim, potestatem regnandi obtulit in orbem, nulla ergo regnandi est via, legitima. Quare eos qui Reges Roma exigerunt, & qui Iulium Cæsarem enecarunt, laudibus Romani Annales efferunt. Accedit, aiunt deinde quod præter Saulem & Dauidem, quos Deus creauit reges, atq. Dauidis successores, nemo legitur diuino iussu ascitus in regum, intrusi ergo sunt omnes contra ius. Adiungunt denique in suum patrociniū peculiariter de Christianis illud Christi, Matth. 17. Reges terræ a quibus accipiunt tributum vel censum? nam respondente Petro, ab alienis, intulit dominus. Ergo liberi sunt filij. In contrarium autē est ad Rom. 13. Paulus Omnis potestas a Domino Deo est.

In hac quæstione de tribus esset nominatis personis disputandū, nempe de Christo Redemptore nostro, deq. eius vicario Pontifice Maximo, ac demum de Imperatore. Enimuero de Christo qui rem superflue tenus cogitant, inficias ire non audēt, quin fuerit in quantum homo in temporalibus orbis dominus. Neque tamen aliaratione mouentur, quam quod erat Deus. Sic habet Ioanne Faber egregius auctor super lege, Cunctos populos. C. de sum. Trin. Et Burgen. additione tertia super ca.

1. Matthæi. Ex quo principio doctores plurimi canonici iuris idem Summo Pontifici tribuūt temporalium dominium ac plenissimam potestatem, addentes insuper eundem imperatorem ab illo imperialem suscipere, ac subinde reges omnem regalem. Attamen de Christo hic non disputabimus, neque decius vicario, eo quod in Commentarijs nostris super Matthæi suis (vt reor) numeris easdem quæstiones pro exiguitate nostra absoluiimus, nempe de Christo super cap. 1. & de Summo Pontifice super vigesimo. Impresensiarum autem non de spiritualibus illis quæstionibus quæ Euangelij Commentarijs aptius accommodatur, sed de secularibus differendum instituiimus. Quod si iudicium nostrum, quod illic abundantius ac locupletius patefecimus, summam audire liber, persuadere ibi contendebamus, vtriusque quæstionis, scilicet tam de Christo, quam de Papa, negatiuam partem. Primum inquam suppositiuas fidei confessionem. Neque Porro quod Christus in quantum Deus, dominus sit, non modo terræ, & plenitudinis eius, tam in spiritualibus, quam temporalibus, verum & caelorum caelestiumq. spirituum, eo iure quo cuncta ex nihilo condidit, & in nihilum redigere potest. Deinde quantum ad eius humanitatem pariter secū dū eandem fidem catholicam agnouimus eundem quatenus hominem iure redemptionis vnicum fuisse regē regni caelorum, quippe cui incubebat cuncta, quæ ad sempiternam hereditatē amittent, dispensare, administrare, ac disponere nempe ecclesiā fundare, sacramenta instituere, magistratus ecclesiasticos creare, leges condere, ac demum omnes iudicare, & cuique pro meritis præmia æterna ac supplicia decernere. Subindeq. reges vniuersos, vt suis legibus parerent cogere, eorumq. leges, qua parte suis aduerfarentur, abrogare, vniuersa denique temporalia, quoties ad suum spūalium finem opus esset, in suū vium assumere. Ceterum quantum ad secularem prætem contrarium arbitrati sumus, videlicet, quatenus hominem, non fuisse regem, nō quod nō potuisset: quippe Deus, sed quia nequeam decuit, neque subinde voluit. Enimvero cum non uenisset in mundum (vt confessio habet catholica) nisi tanquam Redemptor propter nos homines, & propter nostram salutem, nullam huius mundi potestatem

Neque Xps neque Papa est totius orbis dñs. Exponitur quō Xps fuerit rex in quantum homo.

OTO
ULRE
GILLES
DIII
13

ex di
tum
he
om
erini
alius
d est
uita
gen
ap
nus
origi
con
natio
na
uer
ti
ut
terio
idem
men
es ad
ni
nō
mō
que
fare
ra, si
sancti
o pō
am di
qua
piam
VN
do
quitur,
ingula
omni
enim
ete pro
parte

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

statem assumpsit, nisi quae illi negotio de-
seruiret, nihil. n. honoris illis, qui Deus erat
futilia haec & lubrica ligna accumulabatur,
sed omnia contempsit vilipensaque abiecit
Regnum autem quod illi tribuunt haereditarium,
per Davidis profapiam descendens illud quidem
particulare erat super tribus Israel, idque iam
prorsus in Ioa-chim filio Iechoniae seu in eius
patruo Sedechia cessauerat, iuxta vaticinium
Hierem. 22. Deinceps namque non in regibus,
sed in sacerdotibus, & in Machabaeis
perstitit sceptrum Iuda usque ad Christum,
atque hac ratione (vt illic meminimus) impleta
est propheta Jacob, Non auferetur sceptrum
de Iuda, & dux, &c. (dux inquit, non rex)
donec veniat qui mittendus est. Constat
praeerea, nullam talem potestatem v-
su exercuisset, vt contrarij fatentur, in
vanum ergo eam assumpsisset. Et ideo in
Psal. 2. Ego inquit constitutus sum rex ab
eo super Sion montem sanctum eius, id est
super ecclesiam, praedicans praecceptum eius
& Matih. 28. Data est mihi omnis potestas
in caelo & in terra. Euntes ergo docete omnes
gentes &c. Regnum ergo ius fuit praed-
icare & docere fidem. Vnde ad Pilatum,
sic non negauit se regem, vt tamen fate-
retur non esse regem veluti reges mundi.
Regnum enim inquit, meum. non est de
hoc mundo. Docens (vt Esaias cap. 9. praedi-
xerat) regnum suum in sempiternum dura-
turum, & vt est in Psal. regnum omnium
seculorum nullum ergo habuit caducum
ac temporale. Erat. nihilominus (vt ait
Ioannes) Rex regum, & Dominus domi-
narium, quia spiritualis eius scopus fini-
teu. a. p. r. t. a. l. i. s. p. o. t. e. s. t. a. t. e. s. u. s. q. u. e. a. d. d. i. s. t. i. n. c. t. a. s. u. s. q. u. e. a. d. d. i. s. t. i. n. c. t. a. s. u. s. q. u. e. a. d. d. i. s. t. i. n. c. t. a. s.

Spūalis
& secu-
laris di-
stincte
sunt po-
testates
o. no. li.

states usque adeo distinctae, vt secularis non
deriuetur ab spirituali, sed illa praecisa ra-
tione ab illa dependeat, ita quod si ab illa
per rebellionem exorbitauerit, possit coer-
ceri ne diuinas, & ecclesiasticas praerue-
tur leges, quod quam proxime declarabi-

tur. Et haec est plana sententia ipsius Sum-
mi Pontificis eodem, cap. Solitae vbi ait se
esse Solem qui spiritualium diei praest. Im-
peratorem vero Lunam quae praest. se-
cularium nocti. Quare in spiritualibus as-
serit se illic superiorem, praecellere autem
imperatorem fatetur in temporalibus. Et
idem ferme habetur 96. distinct. can. Duo
sunt. Horum omnium fundamenta, cui
placuerit, vbi praedictos, commentarios
nostros in Matthaeum citauimus, fusc fir-
miterque corroborata potest inspiciere. His
ergo non tam impresentiarum praeter mis-
sis quam alibi pro virili nostra constabili-
tis, duobus articulis questio haec absolue-
tur. Prior est, vtum civilis, tam im-
perialis, scilicet quam Regia potestas di-
uinitus sit instituta? Posteriori autem ex-
plorabimus, vtum imperator vniuersa-
le dominium habeat totius orbis? Et qui-
dem quantum ad primum, duae sunt inter
se per extrema diuersae sibi opinionis, de
quibus non est, cur hic late disputemus.
Sunt inquam qui imperatori non solum
iurisdictionem orbis tribuant, verum &
dominium, ac proprietatem bonorum
omnium eumque adeo appellantes proprie-
tarium dominum. Quin vero Hoff. in
tit. de praeser. §. quae autem. omnes prin-
cipes facit hoc modo proprietarios. Et af-
ferunt pro se verbum L. bene a Zenone. C.
de quad. praeser. Omnia sunt principis. Et
aliud in auth. vt de cetero, & c. colla. 7.
vbi habetur, quod imperium potest ali-
quando aliquid accipere venerabilium do-
mum dum voluerit. Est tamen inopi-
nabilis opinio. Quare vt bene adnotauit
Ioann. Fab. super eadem l. Codicis, commu-
nis opinio est in contrarium. Et haec sit
prima hic nostra conclusio. Neque impe-
rator neque principum vllus est hoc pot-
poprietarius. Tu ca enim est, qui vt fertur,
illa dominatur tyrannide, vt cunctas sub-
ditorum substantias, tanquam suas pro-
prias sic possideat vt pro libito, vniuersa
sibi, vt putat possit vsurpare. Iure autem na-
turae est transiit respublica in principem
potestatem suam & imperium, ac iurisdic-
tionem, non tamen proprias facultates,
quibus ideo princeps vt nequit, nisi quan-
do eidem reipublice tuende & administ-
rae necesse fuerint. Quod autem lex ait, om-
nia esse principis, de his quae fisco aut pu-
blico a. r. a. r. i. o. b. u. e. n. i. u. n. t. i. n. t. e. l. l. i. g. i. A. h. o. r. u. m. p. r. a. e.

Secunda
conclu-
contra
secundâ
opinio-
nem.

Potesta-
tem civi-
lem lege
naturali
constare
opime
probat.

præterea Christianorum opinio est per aliud extremum. Quod principes omnes per tyrannide respublikas obtinent, illis rationibus arguentes, quas a parte negativa quæstio obiectimus. Hic autem non opinio sed manifestarius error est totiusq; rei publicæ pervertio. Quin vero contraria veritas ut meo iudicio lucida est, quam secundâ hic ideo conclusionem statuimus: Nempè regiam Imperatoriâq; potestatem cætorumq; principum auctoritatem non hominum esse inuentum, sed Dei sanctissimâ ordinationem. aliam tamen a potestate spiritali. Haud. n. per se ipse Christus immediate instituit, cui cœu caput vicarium suū præfecit eisdemq; subinde vicario potestatem suam contulit perpetuo in ecclesia duraturam. Itaq; potestas illa neq; facta est a republica neq; per respublikam derivatâ, sed a solo per se Christo. Potestatem autem civilem Deus per legem naturalem quæ lux sempiternæ participatio est ordinavit. Hoc autem sic patet, Deus per naturam deitæ rebus singulis facultatem se conferuan- di sui que resistendi contrarijs, non modo quantum ad incolumitatem temporalis salutis, verum & per eius gratiam quantum ad prosperitatem spiritalis. Hanc autem homines congregata vero respubli- ca nequiquâ se poterat gubernare, hostesque propulsare malefactorumq; audaciam cohibere, nisi magister traxerit deligeret, quibus suam tribueret facultatem, nam alios tota congregatio sine ordine & capite neq; vnum corpus representaret, neque ea providere posset, que expedirent, ergo eadem ratione dicitur diuinitusque instructæ respublikæ, aliæ annales Conules, aliæ alias publicarum administrationū formas sibi instituerūt. Atq; eodem iure qualibet potuit ac debuit ubi expedire cognosceret totam suam potestatem & imperium in vnum regem (qui secundū Arist. optimus genere suo est principatus) transferre, ut lege sæpe citata Quod principi placuit, sanctum, penes quem summa esset rerum. Ecce que admodum publica civitatis potestas ordinatio Dei est, non quod respubli- ca non creaverit principes, sed quod id fecerit diuinitus erudita. Vnde illud Sap. 14. Tu pater providentia ab initio cuncta gubernat, per leges naturales intelligē-

dum est, tam per illas quas rebus irrationa- libus ingenuit ut mari & ventis, quam per illas, quas indidit hominibus. Et ideo Pau- ad Rom. 13. auctoritatem principum non in respublikam tantum, sed in Deū ipsum refert. Omnis, inquit, anima potestatibus sublimioribus, subdita sit. Non est. n. potestas nisi a Deo, quæ autem sunt, a Deo ordi- nata sunt, itaque qui potestati resistit. Dei ordinationi resistit. Et ad Tit. 3. Admone illos, principibus & potestatibus subditos esse, dicitur obedientes. Neque vero potesta- tes tantum Christianorum principum, ve- rum & quæ sunt penes infideles, a Domi- no Deo sunt, quia fideles naturam non de- fluxit, sed perfecit. Et per illas potestates gubernare possunt plebes in his quæ sunt naturalis iuris. Sic enim Dan. 2. legitur. Deum cœli regnum & imperium tradidisse. Nabuchodonosor. Sic & Christus ait ad Pilatum. Non haberes potestatem aduer- sum me ullam, nisi tibi datum esset de su- per, vnde etsi in primordijs Ecclesiæ om- nes se me principes, infidelitate tenerentur, præcipit nihilominus Petrus Christianis 1. Pet. 2. ut subiecti essent omni humano crea- turæ propter Dominum, sine regi, inquit, quasi præcellenti. &c. Et intra: Serui subditi estote in omni timore dominis, non solum bonis & modestis, sed etiam discolis. At hinc sit ut lib. 1. quæst. 6. dicebamus, principem potestate fungi ferendarum legum quibus respublikam coetceat. Fitque præterea ut non solum singulis respublikæ membris su- perior sit, verum & totius collectim corpo- ris caput, totique adeo sic eminentes, ut to- tam etiam simul punire valeat. Quare ne- que per respublikam Rex potest regi iure expoliari nisi fuerit in tyrannide in cor- ruptus. Per hæc demum id quod supra di- ximus, clarescit, videlicet potestatem civi- lem non sic dependere a spiritali, ut ab il- la instituat suamq; accipiat facultatem, ab illave possit vel amoveri rex, vel cogi vel corrigi, nisi quando a diuinis legibus sineque spiritali rebellaret. Nam etsi am- bæ a Deo procedant: non tamen altera per alteram sed modis varijs, prior scilicet a Deo immediate, posterior vero median- te lege naturæ per civilem respublikam. Atque hoc pacto intelligendum est ver- bum Authen. de instrumen. cau. & fid. col. 9. Imperium Deus de cœlo constituit. Atq; aliud Authen. quon. odo oportet episco-

Respu-
blica nõ
põr re-
gem re-
gno spo-
liare ni-
si ob ty-
rannidē.

OTO
UL'E
GILAS
DIE
13



pos, &c. ubi legitur sacerdotium & imperium dona esse Dei, a superna collata clementia. Hec ergo non animaduertunt, qui aiunt rempublicam civilem ab spirituali scilicet à Summo Pontifice facultate suam mendicare. Quorum est Bart. super Extravagan. Ad reprimendum.

Ante diluuium fuit ciuitas aliqua libera principatus.

Argumenta ergo in contrarium nullo sunt pondere, nam etsi homines naturaliter liberi creati fuerint eiusdem tamen nature instinctu, seu ciuilia animalia, quo re pro naturali appetitu conseruent. Reges ac Principes sibi presciciunt, quibus obtemperantes, tutius felicitiusque viuunt. Et quauis in Bibijs ante Diluuium nullus legatur princeps, est tamen vero proximum, illos Patriarchas illic recensitos, monarchas extitisse, velis de ciui. Dei, ait de Cain Aug. qui ciuitatem condidit, vel gentes illas Aristocratiam aliamve gubernationem habuisse. Quod autem de Nemrod, subiicitur, factum & tyrannis inuasit respublicas. Nam etsi potestas principum ordinatio Dei sit usurpatio tamen earum quando violato iure fit non est a Deo precipiente, sed tamen in punitionem subditorum permittente, de quibus per Oseam cap. 4. ait Deus, regnauerunt, & non ex me principes extiterunt, & non cognoui, & Job. 34. Qui regnare facit hominem hypocritam propter peccata populi. Et Prouer. 28. Propter peccata terrae multi principes eius. Quemadmodum & potestatis usus quando legitime fit in spiritum Dei est. De hoc. n. vsu peculiariter illud intelligitur Prouer. 8. Per me Reges regnant, & legum conditores iusta decernunt, nam de alijs (quod lib. 1. citauimus) lamentatur Isaias cap. 10. ubi ait, Vae qui condunt leges iniquas: quae re vera Deo non auctore, sed permissore instituitur. Ad aliud de Saule & Dauid conceditur, quod etsi illos tantum diuino iure positio Deus instituit, ordinauit tamen iure natura: ut alij a republica eligerentur. Quod autem de Christo asserunt, qui asserunt filios esse liberos nequaquam sic audiri potest, ut Christianos omnes principum potestate liberauerit, quandoquidem eius. Apostoli nos admonitos curauerint, ut eisdem obsequeremur, sed id peculiariter sacerdotibus competit. Quod ad praesens nihil attinet negotium.

ARTICVLVS II.

Utrum imperator sit dominus orbis.

Postquam fundamenta Reipublice ciuili in perfunctorie iecimus sequitur ut hoc art. secundo ad id quod de imperatore proposuimus, descendamus, an scilicet sit dominus totius orbis? Et arguitur a parte affirmatiua. In primis (ut extra de maiorit. & obed. c. solite habetur) Summus Pontifex & Imperator duo sunt in orbe luminaria magna. Summus autem Pontifex, vnus est totius orbis in spiritualibus, quia deicit vniuersae corporis Ecclesiae vnum esse caput, ergo eadem fuit ratione congruens, ut in temporalibus esset vnum caput quod nequit aliud fingi quam Imperator. Accedit huc tam ius canonicum, quam ciuile est. n. tex. Hier. 7. i. can. In apib. ubi ait, quod sicut in apibus vnus est princeps, & inter gnos vnus, sic imperator vnus. Et c. de bonis quae libe. & c. l. cum multa, imperialis forma omnes supereminet alias. Et ad leg. Rodiam de iactu l. de precatio, ait Antonius. Ego mundi dominus & Extravagan. Ad reprimendum quomodo in l. ex maiest. & c. ait Henricus Cael. In tranquillitate Romani Imperij totius orbis regularitate requiescere. In contrarium autem facit lex, Cunctos populos c. de sum. Trin. & f. de cath. ubi Iulianus ait, Cunctos populos, quos clementiae nostrae regit Imperium quibus vobis limites Imperio suo circumscribit.

De hac questione bipartiti sunt vtriusque iuris doctores. Nam Host. & Io. And. & ut fertur) Itali opinionem sustinent, quod sit vniuersalis orbis dominus. Et peculiariter Bal super citata, cunctos populos. Et Bart. Hostes. ff. de cap. & post l. i. euer. Vbi addit, forsitan qui negauerit haereticum incurrere, eo quod Luc. 2. legitur edictum à Caesare Augusto exiisse ut describeretur vniuersis orbis. Et in fronte tract. super Extravagan. Ad reprimendum idem reperit veluti de hie. At vero Faber super eandem, l. Codicis & vltimontani contrariam tuentur sententiam. Veruntamen quia de re hac sola legum citatione controuersantur quae amphibolis loquuntur verbis, opus est, rationibus earum mentem eruerere.

Est ergo huius articuli conclusio, licet impe-